

LO RUGBÍ, UN ESPÒRT OCCITAN ?

Segon la legenda, aqueste espòrt ei nescut en 1823 a Rugby, vila deu centre de l'Anglatèrra, gràcias au William Webb Ellis, adara celèbre. En França, s'ei tostemp hèit a la Baretta o au Balon-au-pè en Occitania, mès tanben en Picardia, en Artés, e en Bretanha. Se preng nòms diversés segon las regions : soule (o choule), melle, barette. Aqueth jòc se sembla regde au jòc anglés tan per la disposicion deu terren coma per las règlas.

S'ei lo deu Havre (Havre Athletic Club) lo primèr club de rugbí (e de fotbòl) francés, aqueste espòrt s'establi apèi a Paris avant de se trobar la tèrra de predileccion en Occitania e mei que tot en Gasconha. La primèra equipa de rugbí occitana se fòrma a Pau en 1888. Lo Stade Bordelais Université Club que vad l'annada seguenta. Los primèrs clubs tolosans son apitats en 1890. « En un quart de sègle lo rugbí, aqueth jòc d'aristocrates anglés e de parisiens amonedats, qu'ei vengut lo deu pòble en Occitania. » (Enciclopedia occitana – André Dupuy – ed. Slatkine). Que veng professionau en 1995.

Las competicions francesas :

- Lo TOP 14 e la ProD2 (equipas professionalas).
- Las Federalas 1, 2 e 3 (clubs amators).

Las competicions internacionals :

- La Copa deu monde de rugbí.
- Lo tornèi de las 6 nacions.
- Lo Four Nations ei çò de mèma dins l'emisfèri sud.
- La Champions Cup (clubs professionaus europeus mei bons).
- Lo Super 18 (franquesas mei bonas de l'emisfèri sud).

Lo boclièr de Brennus, (lo « tròç de boès »), qu'ei la recompensa autrejada a l'equipa victoriosa deu TOP14. Los clubs occitans lo s'empòrtan sovent : l'Estadi Tolosan ei lo club mei titolat dambe 19 victòrias, l'AS Besièrs s'empòrta le Brennus 11 còps, lo FC Lora e lo SU Agen 8 còps cadun, l'Estadi Bordalés 7 còps, lo Castras Olimpic e le RC Tolon 4 còps... La màger part deus apracticaires de l'equipa de França que son occitans autan plan coma la majoritat deus sons capitans. Au demie de las personalitats emblematicas que merquèn l'istòria deu rugbí citèm : Jean Prat (Lora), Pierre Albaladejo (Dacs), Jacques Fouroux (Aush), Pierre Villepreux (Briva), Raoul Barrière (Besièrs), Jean-Claude Skréla (L'Isla-de-Baish), Jean-Pierre Rives (Tolosa), Pierre Berbizier (Lanamesa), Guy Novès (Tolosa), Bernard Laporte (Galhac) sense desbrembar lo comentator esportiu qu'ajudèc a har créisher la popularitat deu rugbí en França : Roger Couderc (Solhac / Mauvesin).

Dempèi 1965, lo rugbí ei tanben un espòrt feminin. Las equipas occitanas que s'i hènen remarcar : Tolosa e Montpelhièr son las mei titoladas.

LEXIC

veishiga, bohiga : ballon,
 planchòt : tableau d'affichage,
 desquilhar : plaquer,
 tirar a las palomas : taper une chandelle,
 mesclanha : mêlée,
 cular : reculer en mêlée,
 jogar a la maison, a casa : jouer à domicile,
 jogar dehòra : jouer à l'extérieur,
 finta, biscueta : feinte qui mystifie l'adversaire,
 tombat : drop,
 plantar un ensai : marquer un essai,
 pagèras : poteaux,
 honhar : pousser en enfonçant la mêlée adverse,
 pilar : pilier de mêlée,
 tumada : coup de tête,
 aver nhac : avoir de l'ardeur,
 va cagada : une maladresse.

JÒCS & ESPÒRTS

ESPÒRTS

Jòc

Religa cada trofèu dambe la sua competicion.

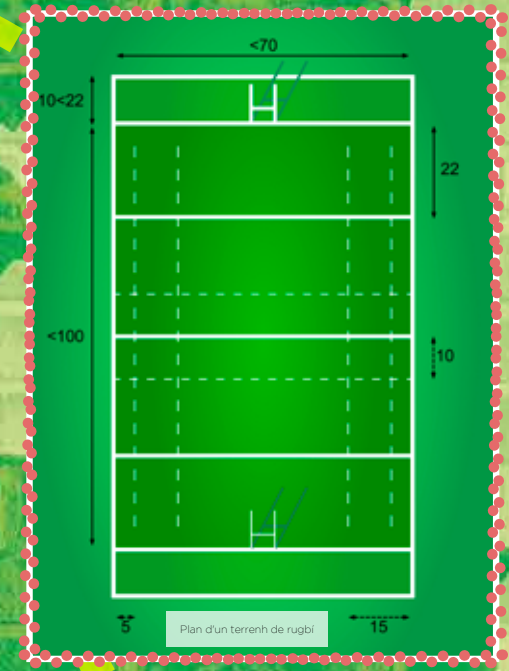
Tornei de las 6 nacions	●	●	Copa Webb Ellis
Copa deu monde	●	●	Boclièr de Brennus
TOP 14	●	●	RBS 6 nations cup
4 nacions	●	●	Rugby championship cup

Religa cada emblèma dambe la sua nacion.

França	●	●	La corona de laurèr
Irlanda	●	●	Las plumas d'estruci
Italia	●	●	Lo cardon
País de Galas	●	●	Lo poth
Anglatèrra	●	●	Lo treule
Escòcia	●	●	L'arròsa

QUESTIONS

- En quina annada e neish lo rugbí ?
- On s'apita la primèra equipa de rugbí occitana ?
- En quina annada lo rugbí e veng professionau ?
- Balha lo nom d'ua competicion internacionala.
- Quin ei lo club francés mei titolat ?
- D'on ei sortit Jacques Fouroux ?

FRISA CRONOLOGICA

1823
neishença supausada deu rugbí en Anglatèrra

1872
fondacion deu primèr club francés : le Havre Athletic Club

1884
primèr tornèi de las 4 nacions (Anglatèrra, Escòcia, País de Galas, Irlanda)

1888
formacion de la primèra equipa occitana a PAU

1889
le Bordeaux Université Club que vad

1890
creacion deus primèrs clubs tolosans

1910
primèr tornèi de las 5 nacions (dambe França)

1959
França ganha lo son primèr tornèi de las 5 nacions

1995
lo rugbí que veng professionau

1996
l'Estadi Tolosan s'empòrta la primèra copa d'Euròpa de rugbí

2000
primèr tornèi de las 6 nacions (dambe Italia)

